

LITERATUUR
MUSEUM

literatuurmuseum.nl / verhalen / De achterkant van de bevrijding

LESPAKKET

De achterkant van de bevrijding

OPDRACHTEN BIJ
HET VERHAAL OVER
LITERAIR LEVEN NA DE OORLOG

De achterkant van de bevrijding

**Indien ik het voor het zeggen had voerde ik al op de 1e klasse van de lagere school een verplicht propaganda-
uur in om haat, wantrouwen en waakzaamheid
levendig te houden; en zoo moest het dan doorgaan
tot de hoogste klasse van HBS en Gymnasium. En een
leerstoel aan alle academies!**

– F. Bordewijk

Dit verhaal gaat over vrijheid. Maar wat is vrijheid en hoe bescherm en vier je die? In 2020 is het 75 jaar geleden dat Nederland bevrijd werd. Voor veel mensen was de bevrijding een feestelijk moment, maar voor sommigen bracht de bevrijding ook juist problemen met zich mee.

Opdracht 1

1 Lees 'Deel I: Bevrijding'.

2 In de inleiding worden drie soorten schrijvers genoemd: degenen die alles kwijtraakten, degenen die sympathiseerden met de bezetter en degenen die schipperden. In bredere zin kunnen we dit toepassen op de gehele samenleving: sommige mensen kozen voor verzet, anderen voor collaboratie en de meesten voor aanpassing.

Bedenk bij alle drie deze groepen een voorbeeld wat iemand zou kunnen doen om tot deze groep gerekend te worden.

3 Bedenk ook voor alle drie een argument waarom zij voor deze groep kozen.

4 Wat zou je zelf gedaan hebben als je tijdens de Tweede Wereldoorlog had geleefd? En wat als je een gezin met 5 kinderen had?

Opdracht 2

1

Lees 'Deel II: Bezinning, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 1'.

2

Direct na de bevrijding is er veel woede en haat richting de Duitsers en alle Nederlanders die met hen hadden samengewerkt. Men probeert dan ook al snel te bepalen wie er goed en wie er fout zijn geweest, zodat de 'slechten' gestraft kunnen worden. In het stuk 'Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 1' staat dat na de oorlog de aanmeldingen bij de Kultuurkamer (*) als toetssteen werden gebruikt: wie zich had aangemeld was fout.

De Kultuurkamer was onderdeel van de gelijkschakeling van de nationaalsocialisten, omdat het een belangrijk onderdeel was in de propaganda. Leg uit dat het daarom logisch is dat schrijvers na de oorlog veroordeeld werden als ze zich hadden aangemeld bij de Kultuurkamer.

() De Kultuurkamer was een organisatie waar iedere Nederlandse kunstenaar bij aangemeld moest zijn om iets te mogen maken. Dit ging om schrijvers, maar ook om schilders, filmmakers, fotografen, enz. Op deze manier kon de nationaalsocialistische regering alle cultuuruitingen in het land controleren en dus bepalen wat er gemaakt werd.*

3

Bruning dacht waarschijnlijk helemaal niet dat hij iets 'fout' deed door zich aan te melden bij de Kultuurkamer. Leg uit hoe hij juist iets goeds zou kunnen doen door zich aan te melden voor de Kultuurkamer.

Opdracht 3

1

Lees 'Deel III: Zuivering, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 2'.

2

Om te bepalen wie er wel en niet fout waren geweest in de literaire wereld, werd de Eereraad opgericht. Deze Eereraad had de taak om het Nederlandse literaire veld te zuiveren van alle nationaalsocialistische gedachten. Henri Bruning wordt schuldig bevonden door de Eereraad en mag daardoor voor 10 jaar niets publiceren.

Bruning geeft meerdere argumenten waarom hij het onterecht vindt dat hij schuldig is bevonden. Haal minstens twee van deze argumenten uit de tekst.

Opdracht 4

1 Lees 'Deel IV: Wederopbouw, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 3'.

2 Om weer mee te mogen doen in de schrijverswereld moet Bruning openlijk toegeven dat hij fout is geweest. Bruning doet dit in het artikel 'Een ander spoor'.

Vind jij het terecht dat Bruning openlijk schuld moet bekennen voordat hij weer boeken mag schrijven?

3 Dat Bruning gedwongen wordt om iets te zeggen voordat hij weer mag schrijven lijkt op de situatie tijdens de Tweede Wereldoorlog: toen mochten schrijvers niks schrijven tenzij ze aangemeld waren bij de Kultuurkamer.

Vind jij dat deze twee situaties vergelijkbaar zijn of niet? En waarom wel of niet?

4 In het verhaal wordt gezegd dat Bruning eigenlijk niet echt schuld bekent: 'Bruning zegt in feite: had ik maar geen keuze gemaakt, in plaats van: had ik maar een andere keuze gemaakt.'

Wat is het verschil tussen deze twee 'keuzes'?

Opdracht 5

Conclusie

- 1 Je hebt nu een inzicht gekregen in de literaire wereld in Nederland net na de oorlog en kennis gemaakt met Henri Bruning. In deze conclusie ga je daar op terugkijken. Op deze manier geven we betekenis aan het verleden: hoe moeten we ermee omgaan en hoe kunnen we ervan leren?

Wat betekent vrijheid voor jou?

- 2 Hoe moeten we omgaan met mensen die die vrijheid willen inperken of afschaffen?

- 3 Geef tot slot je mening over Bruning: was hij goed of fout? Of kunnen we hem niet zo simpel indelen?

Woordenlijst

In het verhaal staan een aantal woorden die wat ouderwets zijn en die je misschien nog niet kent. Daarom hieronder een woordenlijst die je kan gebruiken bij het lezen van het verhaal.

‘Deel II: Bezinning, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 1’

Essayist	iemand die artikelen schrijft in een tijdschrift
Ressentiment	een boos gevoel omdat je het idee hebt dat jou kwaad gedaan is en dat je dat kwaad wil wreken
Polemiek/polemisch	een discussie voeren via artikelen
Met verve	zeer goed
Heroïek	heldhaftig

‘Deel III: Zuivering, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 2’

Een hard gelag	moeilijk mee om te gaan
Ontluisterend	zeer teleurstellend
Onverkwikkelijke	onsmakelijke
Monter	opgewekt
Ageren	je ergens tegen verzetten, ergens tegen strijden

‘Deel IV: Wederopbouw, Van veelbelovend naar fout: Henri Bruning, deel 3’

Zijn strohalm	zijn redder in nood
----------------------------	---------------------

